

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Hegyedévre 2 korona 50 fill. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a kéziratok címzendők

Hirdetéseket és nyiltérl közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Uj jövedelmi források.

Szentes város az utóbbi években a fejlődés útjára lépett. Uj városházát, uj igazságügyi palotát építettünk. Belterületi utcáinkat aszfaloztattuk, a villamos közvilágítást behoztuk, jéggyárat építettünk s rövid idő alatt megépül a közbáráhid is. Mind egytől-egyig olyan alkotások, melyekre szükség van, amelyek azonban mind rengeteg pénzbe kerülnek. Sajnos, még sok tenni valónk van hátra, melyek a közel jövő megoldandó feladatai közé tartoznak s a melyek elől ugy kö z l e k e d é s i m i n t k ö z e g é s z s e g ü g y i tekintetben kitérnünk lehetetlen.

Alkotni valónk tehát van. Csak az a kérdés: miből? Községi pótdadónk elérte azt a maximális százalékot, melyen túl menni csak a végszükség esetén lehet. Uj jövedelmi forrásokról kell tehát gondoskodnunk a pótdadó emelése nélkül s az adóterhek egy részét rá kell rakni azon szűz vállakra is, a melyek bár élvezték eddig is a városi étellel járó minden jótéteményeket, részesültek annak áldásaiban, de ezen városi intézmények megalkotásához, — érvényben lévő országos törvények kivételre intézkedése folytán, soha egy fitytinggel sem járultak.

Érett megfontolás után, nem marad tehát egyéb hátra, mint — több város példájára, behozni a ház b é r f i l l é r a d ó t és a t e l e k k ö n y v i á t í r á s é r t f i z e t e n d ő v á r o s i d i j a k a t.

Legközelebb Székesfehérvár város törvényhatósági bizottsága fogja tárgyalás alá venni ezen indirekt adókat. A székesfehérvári polgármester javaslatából érdekesnek tartjuk közölni a következőket.

A ház b é r f i l l é r p r o g r e s s z i v i r á n y z a t ú k u l c s á n a k h a t á r á t a s z k o s z t á l y 5 százalékban javasolja megállapítani, mely kulcs határán belül 150 koronáig terjedő bérösszeg után 2 százalék, 150—300 koronáig terjedő bérösszeg után 3 százalék, 300—600 koronáig terjedő bérösszeg után 4 százalék és 600 koronán felül terjedő bérösszeg után 5 százaléknál ház b é r f i l l é r t v e t n e k k i. Ház b é r f i l l é r r e l a z o n b a n m e g n e m r ó h a t ó a 3 korona napibért meg nem haladó keresettel bíró munkások és napdíjasok által bírbent birtoklások, amelyek után 150 koronánál nagyobb bért nem fizetnek. Mentések továbbá a nyilvános isten-

tiszteletré szánt épületek, állami, törvényhatósági vagy egyéb közhatalok helyiségei, múzeumok, színházak, kórházak, halottasházak stb.; valamint a gazdasági épületek és cselédlakások, az erdő, mezőgazdasági és ipari munkásoknak bérfizetés nélkül átengedett munkáslakások. — A ház b é r f i l l é r e k a ház b é r a d ó v a l e g y ü t t v á l n a k e s e d é k e s s é, kö z a d ó m ó d j á r a s z e d t e t n e k é s h a j t a t n a k b e, a h á z t u l a j d o s o k t e r h é r e v e t t e t n e k k i, d e m i n d e n b é r l ő k ö t e l e s e l l e n k e z ő m e g á l l a p o d á s h i á n y á b a n a ház b é r a r á n y á b a n r e á e s ő ház b é r f i l l é r t, m i n t a b é r ö s s z e g b e n n e m f o g l a t k ü l l ö n j á r u l e k o t a h á z t u l a j d o s n a k a ház b é r r e l e g y i d e j ü l e g e l ő r e m e g f i z e t n i. A s z k o s z t á l y e l f o g a d t a a j a v a s l a t o t.

— Az ingatlan fizikai tulajdonságánál fogva a községhez tartozik, a község emelkedése és fejlődése az érték emelkedésre s így a vételár nagyságára befolyással bírván, méltányos a birtokváltozások után bizonyos díj, illetékeszeden, hogy az ebből befolyandó jövedelemből létesítendő intézményekkel az ingatlanok értékben emelkedve, vételáruk évről-évre fokozatosan növekedjék. Minthogy a birtokváltozás hosszabb időközökben ismétlődik, az után a vételárnak megfelelőleg bizonyos százalékban kirótt városi illeték már azért sem okozhat elégtelenséget az adózók körében, mert csak egyeseket, a birtokszerezőket és azokat is nem állandóan, hanem csak a szerzés idejében terheli. E körülmények teszik indokolttá a szakszotály javaslatát, hogy a város belterületén fekvő ingatlanoknak telekkönyvi átírása után az átruházott ingatlanok értéke szerint a város házépénztára javára 1 százalék városi átírási díj fizetessék.

Igy Székesfehérvár, Szentes városnak egező kérdését képezi a város c s a t o r n a z á s a, a belterületi utcák aszfaltírozása és a külterületen a forgalmasabb közdülő utaknak m a k a d á m i r o z á s a.

A ház b é r a d ó f i l l é r e k é s á t í r á s i d i j a k k a l b e f o l y ó j ö v e d e l m e k e l e g e n d ő f e d e z e t e t n y u j t a n á n a k a r r a, h o g y k ü l l ö n a l a p o k k é n t k e z e l e z e n k u l t u r i n t é z m é n y e k f o k o z a t o s a n k i f e j l e s z t e s e n e k.

Dr. Sz.

Az adóösszeírás munkálatok megkezdődtek a város belterületén. A pénzügyminiszter igen szigorú rendeletet adott ki az egyenes adótárgyak összeírására vonatkozólag s az egyes pénzügyigazgatóságokat a leg-

szigorúbb ellenőrzésre hívta fel. A pénzügyigazgatónak ennek folytán felhívta a városi adóhivatalt is a munkálat megkezdésére s hivatkozva arra, hogy az adókövetésnek ideje korán való befejezése nem csak az állam kincstárnak hanem a városok és községeknek is egyaránt érdeke, azt kéri: hogy az adókötelesek és adótárgyak összeírása az I. II. III. és IV. osztályú keresetadó, a tőkeamat és járadékadó, a fegyveradó és a hadmenetességi díj kivetésének, illetve az adózók által benyújtandó vallomások és bejelentések ellenőrzésének alapjául szolgálván, a l e g n a g y o b b g o n d o t f o g j a f o r d i t a n i a r r a, h o g y a z ö s s z e í r á s a v á r o s i k ö z e g e k á l t a l h á z r ó l - h á z r a a l e g n a g y o b b p o n t o s s á g g a l v e g e z t e s s e n e k.

Szentesen az adóösszeírás pénzügyi közegek közreműködése nélkül, az adó t i s z t e k á l t a l v e g e z t e t i k, azonban az összeíró tisztviselőket a helyszínerre kiküldött pénzügyi tisztviselők ellenőrzik és kémprobák útján az összeírás munkálatok helyes vagy helytelen voltáról meggyőződést szereznek.

Az adókötelezettek és adótárgyak összeírása lehetőleg egy hónap alatt fejezendő be. Ha az összeírás munkálatokba hamis adatok vétetnek vagy diktáltak be, avagy azokból adózók, vagy adó köteles tárgyak kihagyattak vagy eltitkoltak, akkor a város költségére uj összeírás rendelendő el s esetleg a bünyenyítő bíróságnál a megtorló lépések megtétetnek.

Érdekében áll tehát az adózó közönségnek, hogy semmi, a törvényszerint adó alá tartozó tárgyat vagy személyt el ne titkoljon, hanem mindent a valóságnak, megfelelőleg adjon. Elvégre is az állam adózás nélkül fen nem állhat s a miután törvény szerint adót kell fizetni, azt eltitkolni nem szabad.

Az összeírásnál minden felesleges zaklatás mellőzendő s így az összeíró közegek az udvariasság, de egyúttal a köteles figyelem határai között tartozik eljárni. Szükségesnek tartottuk erre olvasóinkat figyelmeztetni, hogy egyúttal tudja mindenki, mi az állam iránt való tartozó köteleessége, másrészt, hogy elkerülje azt a felesleges és költséggel járó zaklatást, amely az adóalanyok és adótárgyak rosszhiszemű eltitkolásával rendszerint járnak szokott.

Az egyes adónemekre vonatkozó bevallási ívek, mely időpontban leendő beadásával a hivatalos hirdetéseknek annak idején figyelmeztetni fogják a lakosságot, azonban lapunk is annak idején, a bevallások miként való szerkesztésére útba igazítással fog szolgálni.

Elnéptelenedés.

Irta Kolossváry József

Széchényi Aladár gróf egy napilapunkban a fenti címen cikket közölt, melyben az O. M. G. E. által a kérdésben a kormányhoz intézett felirat kapcsán és mintegy válaszul az erre több oldalról tett nyilatkozatokra, védelmébe veszi az O. M. G. E. álláspontját.

Az O. M. G. E. emlékiratában és a Széchényi Aladár gróf által felöltött kérdések egész halmazára egy cikk keretében kellő alapossággal kiterjedni nem lehet, azért ezuttal csak egyes kérdésekre kívánok észrevételeket tenni.

Ilyen kérdés az »egye«, születések korlátozásának kérdése és pedig külön önmagában és külön a mezőgazdasághoz, különösen a latifundiumokban szükséges munkaerő kérdéseire való vonatkozásban.

Ujabb időben divattá vált akként foglalkozni az egykével mintha az egyike volna új keletű nemzeti betegségünknek.

Pedig némi megfigyeléssel megtaláljuk az »egye k« nyomait régmúlt idők óta a földirtokos családoknál a társadalom minden osztályában. Ezelőtt negyven évvel, serdülő koromban már hallottam emlegetni az egykét mint ösrégi szokást a kis-nemes családokban. S valóban ezek a kis-nemes családok számos vidéken az országnak a maguk alig pár száz holdnyi, vagy ennél is kisebb kiterjedésű birtokán minden melékfogalkozás nélkül éltek és élnek évszázadok óta az egykével, a nélkül pedig a vagyon már régen szétforgácsolt volna a családok, mint birtokos családok már régen nem léteznének.

Tavol áll tőlem, hogy az egykét védelmezni akarjam, azt azt súlyos kárnak tekintem, csak rá akarok mutatni arra, hogy az egyke ősi baj, újabbán csak nagyobb tért foglal és tétfogalasa annak az igazságnak a felismeréséből származik, hogy bármily életviszonyok közt mégis csak könnyebb megjárni az élet rögös útját vagyon birtokában mint vagyontalanul.

Es habar nem helyes, de menthető; mert az utódok sorsán aggódo szülői szereteten alapul, ha a hitbizományi javak birtokosa, ki nem tud, vagy nem akar jövedelméből megkalkulítani, nem óhajt másodszüzlöt, mert tudja és érzi, hogy ez a másodszüzlöt, ki szintén az ő vére, nehezen vagy sehogysem fogja kiállani az élet hullámcsapásait, ha a hitbizományos apai ház nagyurri nevelése utan egyszerűen vagyon nélkül találja szemben magát az élet viharaival.

Éppugy megvan a méntsége és mondjuk a morális alapja annak, hogy a közép-birtokos az egykével védi lezármaszait attól, hogy kisbirtokosok, a kisbirtokos pedig attól, hogy napszamosok vagy cselédek legyenek.

Egyébként pedig, ha felkeressük az egykét vidékeket, vagyonos kisbirtokos osztályt fogunk ott találni, köztük sokakat földirtokoson kívül jelentékeny tőkék birtokában.

Végül pedig valljuk be hogy annak, miképp a család fenntartására és a gyermekek jövőjének biztosítására irányzott szülői törekvés egyébként testesült meg, egyik oka véderőnyünk is, mely a munkaképtelen és az övegye anya egyetlen fiat vagy egyet, illetőleg a nagyapa és nagyanya egyetlen unokáját, valamint az örökítői mezei gazdaság tulajdonosát, ha ezen gazdaság földjöveldelme elengedő egy őt-utag család el-tartására, béke idején a tényleges katonai szolgálat alól mentesíti.

Az egyke, a születések korlátozása ellen törvényekkel küzdeni nehéz és valószínű sikertelen lesz: itt csak a társadalom, csak a társadalmi fellfogás, sőt a megszokott életrend megváltoztatása segíthet, az, ha a vagyonos, de több gyermekek szülői, akar legyenek urai hitbizományoknak, akár nem, jövedelmek: részben vagyonuk gyarapítására fordítják és gyermecekijövőjéért ezen az uton biztosítják, ha az akár hitbizományos akár nem hitbizományos gazdag családok azon tagjait, kik kenyéradó pályára lépve,

ügyvédek, orvosok, mernökök, iparosok, kereskedők vagy vállalkozók lesznek. magukhoz hasonlóknak és hozzájuk tartozóknak fogják tekinteni és a társadalom is ilyeneknek fogja őket elismerni.

Ez a felülről kiinduló példa ezután remélhetőleg enyhíteni fogja azt a gőgös lenézést, melyet a földirtokosok kizsákmányszóval tanúsítanak az ellen, a ki csak »napszamos« vagy csak »cseléd«.

Az a sok oldalról, az O. M. G. E. által is óhajtva várt törvényhozási intézkedés pedig, mely a földirtok feloszthatóságát korlátozni és ez által kívánja a kisbirtokos osztályt az elszegényedéstől megóvni minden valószínűség szerint az egygyermek-rendszert a kisbirtokosok közt terjeszteni fogja, mert azok a szülők, a kiknek birtoka már nem lesz oszttható, a kiknek elsőszülött fia a szülői birtokot örökölni fogja, a többi gyermekek pedig már nem osztóznak a vagyonban és már csak cselédek vagy napszamosok lehetnek ha lehet, nem engedik világra jönni a második-harmad stb. szülötteket, mert szülői szívük fel fog lázadni az ellen, hogy egyik gyermek egész vagyonuknak örököse legyen a többi pedig minden vagyon nélkül hordozza az élet terheit.

Azt mondja Széchényi Aladár gróf a cikkében, hogy arra gondol, hogy ezek a második-harmad stb. szülöttek a kereseti pályákat, elsősorban a kereskedelmi pályát lépnek el.

Cél gondolát; de azt hiszem, megvalósíthatatlan, mert, hogy valaki kereseti, elsősorban kereskedelmi pályára léphessen, ahhoz némi vagyon, mindenkifelelt pedig némi előképzettség szükséges; sem a vagyon, sem az előképzettség megszerzéséhez szükséges költséget azonban gyermekei részére nem képes megadni az a kisbirtokos, a ki nek a birtoka már oly kicsiny, hogy a megállapítandó minimummal nem nagyobb, tehát tovább már el nem darabolható.

Az egyke egyébirant ma még a birtokos osztály szokása, a napszamosok és cselédek közt nincsen elterjedve ezért a nagy birtoknál érezhető munkashiánynak nem okozója.

Ennek a munkashiánynak máshol kell az okait keresni. Ennek az az oka, hogy a mezőgazdasági napszamos a nagybirtok mai gazdálkodási rendszer mellett nem képes megkeresni mindennapi kenyerét.

Ez a másik kérdés, a melyre ezuttal megjegyzéseket tenni kívánok.

A gróf ur cikkében ezt elismeri, de úgy állítja be a kérdést, hogy a latifundiumok birtokosai csak akkor fognak és lesznek képesek emberit kéni munkáit igénylő belterjes mezei gazdálkodásra berendezkedni, ha a munkások a szükséges számban már rendelkezésre fognak alani.

Azonban önként felmerül az a kérdés hogy miből nevelődjék föl és miből éljen az a nagyszámu munkás addig, míg a nagy uradalmak elkeresztelkednek fogják latni az időt, hogy belterjes gazdálkodásra berendezkedjenek? Es ha berendezkednek is, fognak-e és képesek lesznek-e a munkások részére egész éven át új keresetet biztosítani, melyből azok családjukkal együtt megélhessenek?

Erre nézve a kitalások nem nagyon biztatók. Ma már nemcsak a cseléplést, hanem jórésben az aratást, kaszálást, gyűjtést, kapálást, síkvidéken részben már a szőlőnél is gépek végzik: továbbá ösztöl tavaszig a gazdaságok a munkások nagy tömegeit egyáltalán nem képesek foglalkoztatni, azt pedig nem lehet kívánni, hogy a munkások téli idéjén, évenként öt-hat hónapon át családjaikkal együtt éhezzenek és fázzanak, hogy nyári időben a szükséges mezei munkák végzésére készen álljanak.

Ezen az uton a falvak elnéptelenését sohasem lehet meggátolni és ezen a módon a kivándorlást sohasem lehet megszüntetni.

Hiába lesz bármí kirohanás az egyke ellen, hiába a halandóság csökkentésére irányult leggondosabb közegészségi intézkedések egész sorozata, és hiába az a minden ismerője által ósztinte elismeréssel üdvözölt gyermekvédelem, mely pár év múlva már észrelel fogja szolgálatni első sorban a mező-

gazdasági munkáskezelket: a keresethiány által előidézett kivándorlás le fogja vezetni a nemzetnek életéretjét, mert ezt a hazát nem lehet bőrtönné változtatni, nem lehet erőszakkal annak határai közé bezárni azokat, a kiknek nem tudunk itthon munkát és kenyeret adni.

Az elnéptelenedés elleni küzdelemnek egy helyes módját azonban mégis megjeli cikkében Széchényi Aladár gróf, midőn a munkások téli foglalkoztatása céljából a mezőgazdasági iparnak első sorban való megteremtését hangsúlyozza és mindjárt rá is mutat a Labadi-példára, hol a keményítőgyár téli foglalkozást ad a mezőgazdasági munkásoknak és ez által megszüntette a nyári munkáskehianyt és a kivándorlást.

A véletlen és az ösök érdeme vagy szerencséje által előidézett kivételés helyzet, mely a nagy vagyonnak mindenkor osztályrésze volt és lesz, hazafias kötelességeket is ró a nagy vagyon birtokosaira. Kövessék a nagybirtokos urai a Labadi-példát!

Vonják le ebből a nagy hitbizományok, egyhazi javadalmak és minden egyéb nagybirtokos urai a következtetést s gondoskodjanak, hogy azok, a kiknek dolgos kezére nyáron rászorulnak, télen is megkereshessék betevő falatjukat!

Ez által jót tesznek önmaguknak, mert birtokaik jövedelmözübbekké válnak és halás lesz irántuk minden jó hazafi, mert egyrészt a mezőgazdasággal kapcsolatos ipari cikkek itthoni gyártását megvalósítva, legalább e téren kiszorítanak a külföldi gyártmányokat és másrésztől véreink ezreit tartanak vissza a kivándorlástól.

De ha a nagybirtok és első sorban a hitbizományos birtokos urai teljesítik is a nemzetmentés terén ezt a feladatot, ez csak részleges megoldás lesz, az elnéptelenedést ez még nem szünteti meg. A nagybirtok bármily belterjes gazdálkodás mellett és bármily nagy számban létesítse a mezőgazdasággal kapcsolatos gyári vállalatokat, népünk természetesen szaporodását munkával és jövedelmével keresselt elátni legkivált pedig nem tudja kielégíteni a népünkben egész a tultengésig elő azt a vágyódást, hogy földet szerezessen, vagy legalább önállóan foglalkozhasson a földműveléssel.

E célra egyik mód a parcellázás: ez már folyamatban van, itt-ott jól, itt-ott — hol pusztán üzleti szempontból történik — a vevők földhességének túlaogoss kihatásával.

Végre is sok szép eredmény van már e téren; de ha a dolog mélyére hatolunk, be kell latnunk, hogy a parcellázás egyik helyes és folytatandó módja, de még mindig nem elégséges módja az elnéptelenedés meg-gátolásának.

A parcellázás mai módja mellett ugyan-is csak azok szereshetnek földet, a kiknek már van vagyonuk, tehát vagy jómódu és hitelképes földirtokosok, a kiknél tehát már nem nemzeti és közérdek, hogy még több földet szerezzenek, vagy olyanok, a kik már megjárták az amerikai kivándorlás keserves útját és jó szerencséjük segítségével pénzt hoztak haza, tehát már túl vannak az amerikai kivándorlásra, a mit pedig minden lehető módon megszüntetni akarunk.

Arra kell törekednünk, hogy népünk a birtokvasarlashoz szükséges tőkét itthon szereshesse meg.

Ez sem látszik lehetetlennek; de ezt már csak a hatalmas állam a maga nagy eszközeivel vagy az ő felügyelete és befo-lyása alatt működő nagy pénzintézet teheti meg.

Ez a mód pedig az, hogy az eladás alá kerülő nagybirtokokat vegye meg az állam, vagy vegye meg egy nagy pénzintézet parcellázza azokat részben az eddigi mód szerint, részben pedig adja bérbé oly kis embereknek, kiknek annyi vagyonuk még nincsen, hogy birtokot szereshessenek, de annyira már van, hogy egy kis birtokot fölszerelhetnek, s azutan tegye lehetővé hogy a bérlők a bérbén birt birtokot később tulajdoni joggal is megszereshessék.

Azok a birtokok, a melyek erre a célra első sorban mintegy kínálkoznak a holt kézen levő, tehát az egyházi és alapítványi birtokok.

Hangsúlyozom mindjárt, hogy nem az egyházi javak szekularizációjára gondolok katolikus vallású vagyok és távol áll tőlem, hogy egyházam fényét csökkenteni akarjam, hanem szerintem azért jöhetnek ezek a birtokok első sorban számításba, mert nemzetgazdasági szempontból nagy haszon lenne, ha ezeknek a birtokoknak kötöttsége elidegeníthetetlenül megszűnnék.

Kívételék ugyan vannak, de közismert dolog, hogy a nagy egyházi javadalmak nagy részben gazdasági szempontból nincsenek kielégítően, különösen pedig belterjesen kezelve; ennek oka sok egyben kívül az, hogy az egyházi javadalmak rendszerint már abban az életkorban jutnak a javadalmak birtokába, midőn sokoldalú és terhes egyházi elfoglaltatásuk mellett sem idővel, sem kedvvel nem rendelkeznek nagykiterjedésű birtokaik kezeléséhez.

Ennek a következménye azután az, hogy ezek a nagykiterjedésű birtokok a nemzeti közjólétben nincsenek azzal a százalékkal képviselve, mint a minővel terjedelmük és értékük arányában képviselve lenniük kellene.

Ha tehát ezek a birtokok megváltatván, részben parcellázva kisbirtokoknak eladatnának, részben szintén parcellázva kiscsémeknek bérbe adatnának, abból az a haszon származna, hogy:

1. az a pénzösszeg, az az ár, melyet az eladás alá kerülő egyházi birtokokért a mai viszonyok közt elérni lehet, lényegesen nagyobb jövedelmet biztosítana a javadalmaknak, mint a mekkorát e birtokokból a jelenlegi kezelés mellett élveznek;

2. a birtokok eladási ára, mint köztudott, nagyobb, nem herdalódnék el, hanem köztudott értékpapirokba elhelyezve a nemzeti közvagyon gyarapítását, s alkalmas eszközül kinalkóznék arra, hogy hipotekális értékpapirjainknak külföldre vándorlását csökkentse.

3. Ezen birtokok hozama a kisgazdák kezén azoknak szenvedélyes munkája által megfizesszék, s ezáltal a nemzeti vagyon jövedelme lényegesen növekednék.

Ennek a nagy munkának folytatása lehetne, hogy a többi nagybirtok is a szükséghez és a lehetőségekhez képest, úgy mint Esterházy Miklós herceg újabb kezdeményezte, parcellálva kisbirtokoknak adatnék bérbe.

Ujdonságok.

Szentes, 1910. november 10.

— **Tanyaistentisztelet.** Papp Lajos ref. körlelkész november 13-án délelőtt 9 órakor Tóth Károly belső-fábiáni iskolájánál, — délután 2 órakor pedig Práznóvszky Vilma külső-fábiáni iskolájánál istentiszteletet tart.

— **Szesszfűtanfolyam szeszgyárvezetők részére.** A kassai m. kir. gazdasági akadémia tíz hétre terjedő szesszfűzői tanfolyamot jendez. A tanfolyam 1911. év február 1-én kezdődik és tart április 15-ig. A tanfolyamra felvételtnek azok, akik 18. életévüket már betöltötték, hatósági bizonyítvánnyal beigazolni tudják, hogy legkevésbé egy szesszfűzői időnyben, szeszgyárban mint gyakornokok alkalmazva voltak és felvételi vizsgával igazolják, hogy a szeszgyártás gyakorlatában kellő jártassággal bírnak és a magyar nyelvet bírják, írni, olvasni, számolni tudnak. A tanfolyamra legfeljebb 25 jelentkező vehető fel. Előnyben részesülnek azok akik gépkezelői szakvizsgát is tettek. A tanfolyam hallgatói kötelesek a szeszgyárban előforduló összes munkát végezni és a szeszadó törvényekről tartandó előadásokat szorgalmasan látogatni, valamint a laboratóriumi munkálatokban részt venni. A tanfolyam befejeztével a résztvevők gyakorlati és elméleti vizsgát tesznek, amelynek eredményéről bizonyítványt nyernek. — Tandíj 54 kor. Bővebb felvilágosítást a fent nevezett akadémia igazgatósága nyújt.

— **Az állami tisztviselők új nyugdíjszabályzata.** Az állami tisztviselők új nyugdíjszabályzat-tervezetét már elkészítették a pénzügyminiszteriumban. E tervezet szerint ezután nem 1200 korona lesz az alapösszeg, hanem 1400 korona, amelyhez az illető állami tisztviselő fizetésének nagyságához képest az eddigi 20 százalékos helyett 30 százalékot fogunk számítani. A lakásbér egy része is beszámítódik a nyugdíjba. Ellenérték gyanánt évenként a tisztviselő fizetésének 4 százalékát levonják a nyugdíjalapba. A szolgálati idő 40 év helyett 35 lesz. Meltányos volna, ha a már most nyugdíjban lévő állami tisztviselők övegyeinek a nyugdíját is emelnék és pedig oly módon, amint Ausztriában is tették, ahol az övegyeknek a nyugdíjmellet egy évre visszamenőleg is megadták.

— **Ingyenes tanfolyam írni olvasni nem tudók számára.** A reformatus tanítótestület f. hó 5-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a felsőpárton és a központi fiúiskolánál az írni olvasni nem tudó férfiak részére felekezeti különbség nélkül ez évben is nov. 15-től március 15-ig terjedő időre tanfolyamot tart: az oktatás teljesen ingyenes, tankönyvről és írószerekről gondoskodva van. Felhívom azért azon olvasni nem tudó felnőtt férfiakat, hogy ezen tanfolyamra minél nagyobb számban beiratkozzanak, mivel az inkább el ne mulasszák, mivel a közel jövőben nagy valószínűséggel az írni olvasni és írni nem tudó férfiak politikai jogukat nem gyakorolják. Jelentkezni lehet a központon Papp Antal igazgató s a felsőpárton Takács János tanító úrnál, Papp Lajos, igazg. tanító, testületi elnök.

— **Tanárok a miniszternel.** A középiskolai tanárok küldöttsége kedden délelőtt tiszeltelt Zichy és János gróf kultuszminiszternel, akinek átnyújtották a kongresszuson jóváhagyott memorandumot. A miniszter Négyessy Lászlónak, a küldöttség szóvivőjének szavaira azt válaszolta, hogy amár a kormány szeretne segíteni a tanárok helyzetén, vis majornál áll szemben s ez az állam pénzügyi helyzete. A pénzügyminiszterrel egyébként tanácskozni fog s ha csak lehet, végrehajtja majd a statusrendezést.

— **Teljes holdfogyatkozás.** Ha az idő kedvező lesz s az ég nem lesz borult a f. hó 16-ról—17-re, vagyis jövő szerdáról csütörtökre virradó éjjel szép égi tűneménynek lehetünk tanúi. Ugyanis a mondott éjjelen földünk a nap és a hold között halad el s árnyéka a holdat teljesen elsötétíti. Egy jó félóra hosszúság a teli holdból nem látszik semmi s csak azután buvik elő a hold korongja lassanként az árnyékból. Az elsötétülés éjjel után 1 óra 7 perckor kezdődik s a teljes fogyatkozásnak hajnali 3 óra 32 perckor lesz vége, vagyis mikor a nappali szürkület kezdődik. Érdekes hogy a hold ugyanakkor teik meg, de valamivel későbbben s így az elsötétülés a hold megtelése előtt már 37 perccel előbb kezdődik.

— **A dohány és szivarárak emelése.** Már hetekkel ezelőtt elsőnek közöltük a hírt, hogy a kormány a dohány- és szivarárak emelését elhatározta. Most Bécsből jelentik, hogy az osztrák kormány is hozzájárult a tervhez s az árcemelések a jövő év július havában lép érvénybe. A közönséges dohány árát nem emelik ugyan de a 30 grammos csomagokba csak 25 grammot tesznek. Az olcsó szivarfajták, ugyszintén a cigaretták 1 fillérről a jobbajfák (britannika, trabukó és regalitas) 2 fillérről drágul-

nak. Tetemesen emelik a különlegességek és a Havanna-szivarok árát. Az 1908. évi statisztika szerint elfogyott: dohány 249.833 métermáza, regalitas-szivar 4 millió darab, trabukko 33 millió, britannika szintén 33 millió, kuba-portoriko 162 millió, portoriko 219 millió, finom virszinia 191 millió, vegyes külföldi (rövid) 447 millió darab. Egyéb szivarokkal együtt több mint 1200 millió darab. Cigaretta 4708 millió darab fogyott el. A dohány- és szivarárak emeléséből a kincstár körülbelül 10 millió korona többjövédelmre számít.

— **A birtokváltások bejelentésére vonatkozólag a szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság körrendeletet intézett a városi adóhivatalhoz.** Ezen rendelet szerint az I-só számú nyilvántartási jegyzék december 31-ikével lezáratik s a birtoknyilvántartó által összegezve a következő záradékkal látsdó el „Lezárt jelen jogaikban felvett birtokváltások kerestetül vezetett el. A jegyzékek lezárása után érkezett bejelentések csak a következő évre nyitott jegyzékbe vezetendők be.

— **Tanítógyűlés.** A csongrádmegyei néptanítók tisztántúli járásköre éves közgyűlést november hó 14-én délelőtt 10 órakor Szentesen, az ir. isk. nagytermében tartja meg. — Ennek főbb tárgysorozatai: Mintatartás és annak megbeszélése. Tárgy: nyelvtan, III-ik oszt. Tartja: Földes Samu szentesi tanító. Az iskolai mulasztásokról. Ertekezés. Tartja: Vida Lajos szentesi tanító. A számolás-tanítás módszerének problémája az elemi iskola első osztályában. Ertekezés. Tartja Lakos József szentesi tanító, végül tisztújítás.

— **Mesemondó délután.** Hirt adunk már arról, hogy Bóné Antalné úrnő kezdeményezése és vezetése mellett, ugynevezett mesemondó előadások fognak rendeztetni a Tóth József színházban. A változatos és kedvesen összeállított műsort itt közöljük: 1. Űdölő, elmondja Weisz Klárka. 2. Czimbalom szóló, előadja Papp Béla VII. o. 16. gimn. tanuló. 3. A kis karmester, éneklék az óvodások. 4. Mesét mond Miztrik Károlyné úrnő. 5. Játék, előadják a kis óvodások. 6. Babavendégség, előadják Széll Katóka, Kenyeres Róza, Bíró Klárka és Marsi Marcsa. 7. Füzértánc, lejtik Varadi Sárika, Kovács Mariska, Eisler Rózsika, Papp Erzsike, Stammer Ilonka, Német Margit, Komáromy Gizike és Ilonka, Eisler Sárika, Dömösdi Ilonka, Eisler Juliska, Forgó Kata, Bóné Irénke, Tóth Emike, Nagyiván Mariska, Berger Juliska, Schwarcz Mariska, Varadi Erzsike, Papp Sárika, Papp Aranka, Lakatos Gizzi, Vecseri Teruska. 8. A drótostót. Magánjelenet, előadja Práznóvszky Gyula. 9. Magyar népdalok, előadja az ifjúsági zenekar. A zenekar tagjai: Kecskó László VII. oszt. — Briher István III. oszt. — Csörög László, Ibolya Antal, Váradai László, Kovács Andor, Szarka István, Frank Sándor, Lukács Ferencz, Krisztiáni István, Bittenbinde György, Zsoldos Ferencz, Bonczos Miklós, Papp Béla. Helyárak: Palyó 4 kor., I-só rendű támlásszék 1 kor., II-od rendű támlásszék 80 fill., III-ad rendű támlásszék 60 fill., alólhely 40 fill., karzati ülőhely 40 fill., karzati alólhely 20 fill. Jegyekre előjegyzni lehet Bóné Antalné övönőnél.

— **Ruhaujtások a hadseregben.** A katonai reformok eddig csak arra voltak jók, hogy megbotránkozzunk rajtuk. Most végre humánus idővel foglalkoznak a legfelsőbb katonai körök. Arról van szó, hogy a gyalogság bundát kap és pedig olyant, amely rágomolható gyapjúbéléssel van ellátva. Ez nyarón kényelmes, hűvös, télen pedig kellemsen meleg lenne. A másik újítás a lovaságnak szól, amely nyarón vászonzubonyt fog hordani. Ugyaneckor a gyalogság puha

vásongallért kap, aféle turistagallért, amely könnyebben elviselhetővé fogja tenni a hőséget, különösen pedig a menetelést.

— A katolikus kör bálja. A szentesi katolikus kör f. hó 13-án vasárnap este tartja Erzsébeti táncvigalmát, díszes teremben az első magyar zenekar közreműködésével. Belépődíj személyenként 1 kor. 20 fillér, családjegy 3 korona. A rendezőség ez úton is felkéri azokat, kik ezen vigalomra elnevezésből meghívót nem kaptak, de igényt tartanak rá, hogy szíveskedjenek a körben jelentkezni és a tévedés azonnal pótolva lesz.

— A kataszter osztálybasorozási munkálatok az esős időjárás miatt néhány nap óta szünetelnek. A mint az időjárás engedi, a munkások mindhárom becső biztos által megfognak kezdeni s remélhetőleg még ez év folyamán befejezést fogják nyerni. Azonban... az idő a gazdá.

— Nem orvos kell, — hanem végrehajtó. Egy asszony nagy siránkozással futott végig az utcán, a karján bömbölő háromszendős fiával. Megállítja az asszonyt egy öreg ember:

— Hová szalad azzal a gyerekkel?

— A doktorhoz. Lenyelt szegény egy ezüst forintot. A kezemből kiesett az ezüst pengő, aztán a gyerek felkapta és le is nyelte. Most a doktorhoz viszem, hogy kivége belőle, még mielőtt baja lehetne.

Az öreg ember egyet legyintett a kezével:

— Sohse vigye azt a doktorhoz — mondta. — Vigye el a végrehajtóhoz, majd kiszedi az belőle, ha pénz van benne!...

— Dr. Miskolczy Leó budapesti fogorvos, aki hosszabb ideig működött az „Ir-galma sok” budapesti kórházának fogászati osztályán, Szegeden telepedett le és rendel fog- és szájbetegnek Szegeden, Takaréktár-útca 2. szám alatt, Arany János-útca sarkán. 4—2

A meghülés

az az ajtó, a mely a komoly betegségeket behozásítja, de a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beférközhetne.

A Scott-féle Emulsió

tisztaságával, emészthetőségével és gyógyító erejével nagy hírnévre tett szert. Orvosok, szülésznek, szülék és betegek ajánlják mindennemű torok- és mellbajoknál mint az egészség megbízható támaszát. 9

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb módszer védelmét — a halászt kérjük figyelembe venni. Egy eredeti üveg ára 2 K. 10 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

Nyiltér.

Nyilatkozat.

Tisztelettel hozom t. közönség tudomására, hogy feleségemnek **Kormány Juditnak** kölcsönt, vagy hitelt ne adjanak, mert én azt soha meg nem fizetem.

Szentes, 1910, nov. 7-én.

Varga Mihály

Felolós szerkesztő: BÀNFAI LAJOS.

Kiadótulajdonos a „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

Földbirtok

Baranya megye S á s d községben, egy 1800 holdas terjedelmű birtok melyen 600 000 korona kölcsön van, 54 ökör, 15 ló, 450 birka és egyéb felszereléssel 80—100.000 korona készpénzzel megvehető.

Bővebb felvilágosítást ad Székely József faterkeskedő.

Hirdetmény.

A sóháznál lévő különféle használt anyagok u. m. padok, székek, ócska kályhák, különféle vasak, gipszöntvények, ócska ajtók, stb. folyó évi november hó 14-én d. e. 9 órakor kezdődőleg a helyszínen tartandó nyilvános szóbeli árverésen azonnali kész fizetés mellett el fog adatni.

Szentes 1910. nov 6-án

Kalpagos.
g, tnok.

Kiadó lakás.

Egy 3 szobás urilakás mellékhelyiségekkel Andrassy-utca 8. sz. a. kiadó.

Székely József

gőzmalmában

egy három és egy négy méter hosszú

hengersizita

selymekkel bevonva eladó, Ugyanott

saját örlésű korpa

olcsó árban, valamint

Szélmalom tengelynek

alkalmas

t ö l g y f a

kapható.

Ugyanott helybeli takarékpénztári részvények vétetnek.

A legtöbb kiállításon legelső díjjal kitüntetett és első orvostanárok által ajánlott, kitünő minőségű

Esterházy cognac

6—1 mindenütt kapható!

Az

Esterházy cognac

a közönség kedvencz itala!

Esterházi cognacgyár

Központi irodája:

TELEFON

31—49

BUDAPEST

TELEFON

31—49

V. Csáky-útca 14. szám.